

ШЫҢ

Варшава Керээниң кир-
жикчилери күрүлдерин даш-
тыкы херектер министрлер ко-
митетинин Софияга болгаш ху-
ралының түндүктеринин ду-
гайында эш А. А. Громыко-
нун диниалын СЭКП ТК-ның
Политбюроу ээлчегин хура-
лыга чугалажып көргөн бол-
гаш чүдүлүт деп санаа. Ор-
тумак ыракшылдык америка чаа
рактектарын Барыш Европа-
ның чамдык чурттарына эке-
лек тургузарычы чоокку үеде
эзелеп кирер дээш АКШ-тың
болгаш оон НАТО талазы-биле
де чамдык элчилеринин
болгашыны ярадуз кыла-
нышкында Европаны хос-
таар дээш боттарында ха-
мааржыр бүтү-ле чүдүлдерин
кылырынга Варшава керээ-
ниң кыркычкылар күрүлдерин
ниң быжык шиптирлерини даш-
тыкы херектер министрлеринин
комитетинин хуралы бадыт-
каан. Улустарың күзөл-со-
руунга чурттары боо-чепсек-
ти эңдере бүдүрүрүн улам-на
күштедиреринче болгаш поли-
тиктиң удуз тургузуну чид-
гендеринче утлуган шур-
гумку чорудуп турар бүгү ки-
жилерге сагындырың соца-
ликтиң чурттар боттарының
чагыс эп-сеткидиг хулээп

алган шиптирлеринге илгерей-
лээн.
Эш Э. Хонеккер-биле эш
А. А. Громыконуң ужура-
жыккының дугайында оон
информацияны СЭКП
ТК-ның Политбюроу чүдүлүт
деп көргөн. ГФР-ның федерал-
дык кышкылар орадакчыны
даштыкы херектер министри
Г.-Д. Геншер-биле чугала-
жыккынының дугайында, а ол
ышмак Австрия Республика-
ның удузтукчу ажилдачы-
ларының дугайында А. А.
Громыко Политбюрога илет-
кен диниаткан.

Чүдүк автомобильдеринин
болгаш оларынң дизельдиг мо-
торларының чаа хевирлерин
Москваңың И. А. Лихачев ат-
тыг автозаводунга болгаш
Горькийниң автомобиль заво-
дунга бүдүрүрүн органна-
таар дугайында СЭКП-ның
Министрлер Чөвүлелиниң са-
нааларың чүдүлүт деп санаа.
Ада-чурт үлестүрүрүн бүдү-
рүп турары база акы-дуңма
социалистик чурттаран ко-
операсташкының беринишкни-
нерин бүтүрүп элп турар ам-
ты үенч технотолотту болгаш
инженерлиг дериг-херекселде-

ринге үндөйлөш, ол автомо-
бильдерин бүдүрүрүн 1984-
1988 чылдарда калбартыры
көрдүгөн. Дизельдиг чаа
чүк машиналарының бүдү-
рүлүшү болгаш камналгалы
амгы бар автомашиналарын
ыракта бедик болур.

Он ийги беш чылда болгаш
2000 чылга чедир үеде респу-
бликаның электрэнергетика-
зын дүрген хөгжүдөр дуга-
йында Грузияның Компартия-
зының Топ Комитетинин кир-
ген саналын Политбюро лет-
кээн. Элээн каш электрстан-
цияларын, а ол ышмак элек-
три дамчылыгының шугуму-
наары анаа тудары базаар
дүргөн программаны ботта-
дыры Закавказьеңиң энер-
гетиказының сагындырың
болгаш быжык тургузугу
ажылаарын чедип алырыңа,
херекселдеринин энергия не-
гелдени илестегил хандыра-
мынга, Грузия ССР-нің үлестү-
рүрүн болгаш көдөз ажы-
айгыл шакпик хөгжүдериңе
арганы бээр.

Амгы үеде 60 миллион
ажык хуучулар кеңигүнерин
катыштырып, чүрттүн үүр-
метин садар бүтү бараан саа-
рылазының үштүн бир хире

кезини хандырып турар херек-
сел кооперациязыңа өткерт-
ти болгаш соңгудаларын ке-
лер чылдың ийги чартында
чорудары-биле холбаштырар
тия организациаларын со-
рулгаларың дугайында ай-
тырыңы СЭКП ТК-ның По-
литбюроуң хуралыга чу-
галажып көргөн.

Херексел кооперациязыңа өткерт-
ти болгаш соңгудаларын ке-
лер чылдың ийги чартында
чорудары-биле холбаштырар
тия организациаларын со-
рулгаларың дугайында ай-
тырыңы СЭКП ТК-ның По-
литбюроуң хуралыга чу-
галажып көргөн.

Херексел кооперациязыңа өткерт-
ти болгаш соңгудаларын ке-
лер чылдың ийги чартында
чорудары-биле холбаштырар
тия организациаларын со-
рулгаларың дугайында ай-
тырыңы СЭКП ТК-ның По-
литбюроуң хуралыга чу-
галажып көргөн.

Херексел кооперациязыңа өткерт-
ти болгаш соңгудаларын ке-
лер чылдың ийги чартында
чорудары-биле холбаштырар
тия организациаларын со-
рулгаларың дугайында ай-
тырыңы СЭКП ТК-ның По-
литбюроуң хуралыга чу-
галажып көргөн.

Херексел кооперациязыңа өткерт-
ти болгаш соңгудаларын ке-
лер чылдың ийги чартында
чорудары-биле холбаштырар
тия организациаларын со-
рулгаларың дугайында ай-
тырыңы СЭКП ТК-ның По-
литбюроуң хуралыга чу-
галажып көргөн.

Херексел кооперациязыңа өткерт-
ти болгаш соңгудаларын ке-
лер чылдың ийги чартында
чорудары-биле холбаштырар
тия организациаларын со-
рулгаларың дугайында ай-
тырыңы СЭКП ТК-ның По-
литбюроуң хуралыга чу-
галажып көргөн.

Херексел кооперациязыңа өткерт-
ти болгаш соңгудаларын ке-
лер чылдың ийги чартында
чорудары-биле холбаштырар
тия организациаларын со-
рулгаларың дугайында ай-
тырыңы СЭКП ТК-ның По-
литбюроуң хуралыга чу-
галажып көргөн.

Бо хунерде «Бүрен» совхозун таразының 92 хуузу
ажааттың болгаш гектардан-на 8,5 центнер дүжүт ады-
нып турар. Дүжүт ажааттың социалистик чарыкчы мур-
нуку дурун комбайнер Таразы Чаш-оол ээлеп илген.
ЧУРУТА: мурнакы комбайнер Т. Чаш-оол.
Ю. КОСАРЬОВТУҢ ФОТОЗ.

ЭКИ ТҮҢНЭЛДИГ
«Тыва даг-дүгү» комбинат-
тың арылгач фабриказының
ажы-ишчилери Тываның Со-
вет Эмгекчилер составына
эки тура-биле каттышканы-
ның 40 чылын төлөтүп уткуу-
рун социалистик чарыкчы-
лар киргизип, амгы үеде бедик
бүдүрүлүшү ажаллап турар.
Фабриканың күш-ажылы кол-
дотулган бо чылдың эртен ай-
ларында, ылангыч сентябрда
эки түндүктерин чедип ап, бү-
дүрүлгө планын кол көргүзүт-

дер талазы-биле чедип илгилерин
күстөккөн, октябрьны база эки
эзелээн. Эртип турар айның
баштайгы он хонунун планын
даалгаларын бүдүрүлгө
эзелчелеринин хой нуруузу
ажык күстөккөн.
Бедик сортуг рудадан
лаг-дүгү арылгач нектан
беш эзелчелери шүптүз
сортуг даг-дүгү бүдүрүлгөн
он хонук даалгалың ажык
күстөккөн.
О. МОНГЕ-БАЙЫР.

ДЕЛГЕЛГЕ
«Тыва улустун каасталга
уран чүдүлү» деп делгелге
дүүн Чуртчулар бажынының
делгелге залында ажыттын-
ган. Делгелгеде кирип турар

экспонаттар Совет Тываның
40 чыл оон таарыштыр Мо-
сквага чурумалыг уран чүдү
музейинге ажыттырар делге-
лениң кол кезин болуп кирер.

ЭРТЕМ-ПРАКТИКТИГ КОНФЕРЕНЦИЯ
«Тыва улустун каасталга
уран чүдүлү» деп темага ту-
раскаткан конференция СЭКП
обкомунун Политиктиг чыры-
дышкын бажынында дүүн
эзелгөн болгаш бөгү ур-
гүлүдүр.
«Тывага биче хевириниң
культуразының сайырың»,
«Амгы үениң усту-ышкы
ажылаарына национал уран
чүдүл чамчаларының ролу»
деп темаларга илеткелдерин
баштайгы хулде диниаткан. Ол
ышмак даштан чазыры уран
чүдүлүң үндөйлөш болгаш
өскө-даа, айтырлар дуга.

Бистин корр.
«Тыва улустун каасталга
уран чүдүлү» деп темага ту-
раскаткан конференция СЭКП
обкомунун Политиктиг чыры-
дышкын бажынында дүүн
эзелгөн болгаш бөгү ур-
гүлүдүр.
«Тывага биче хевириниң
культуразының сайырың»,
«Амгы үениң усту-ышкы
ажылаарына национал уран
чүдүл чамчаларының ролу»
деп темаларга илеткелдерин
баштайгы хулде диниаткан. Ол
ышмак даштан чазыры уран
чүдүлүң үндөйлөш болгаш
өскө-даа, айтырлар дуга.

Бистин корр.
«Тыва улустун каасталга
уран чүдүлү» деп темага ту-
раскаткан конференция СЭКП
обкомунун Политиктиг чыры-
дышкын бажынында дүүн
эзелгөн болгаш бөгү ур-
гүлүдүр.
«Тывага биче хевириниң
культуразының сайырың»,
«Амгы үениң усту-ышкы
ажылаарына национал уран
чүдүл чамчаларының ролу»
деп темаларга илеткелдерин
баштайгы хулде диниаткан. Ол
ышмак даштан чазыры уран
чүдүлүң үндөйлөш болгаш
өскө-даа, айтырлар дуга.

Күш-ажылың бүдүрүлүшү
3,5 хуу өскөн; оон күсөл-биле
продукцияның өскөн өздөстө-
ниң 88 хуузу чедип алынган.
Күш-ажылың бүдүрүлүшү
лүдүнүң өздөстөүсү бүгү
үлестүр министрстволары
болгаш экилдеринин респу-
бликалар күстөккөн. Кызыл-
ларын эң чугула хой хевир-
лери бүдүрүп үндүр тала-
зы-биле даалгаларын ажык
күстөккөннүн 1983 чылдың
тос айларында Күрүне планын
ССР-нің үлестүрүрүн күс-
сеткен түндүктеринин дуга-
йында СЭКП-ның Топ статисти-
ка эргелелиниң диниалында
айтылган.
Үлестүр бүдүрүлгөниң
хөгжүлгөн дүргөдө, эконо-
миктиг кол көргүзүлгөн элек-
жээн. Бүдүрүлгөниң нинти
хемчээлиниң өскөн өздөстө-
үсүн чылдың ол үеи-биле
деңизгере, 4,1 хуу болган.

Продукцияны эң чугула
хевиринин чуртка нинти-
биле мынчаар бүдүргөн: элек-
жээн энергия — 1033 миллиард
киловатт-шак; нефть (газ кон-
денсатын кады санаарга) —
463 миллион тонна; газ — 393
миллиард кубометр; хөмүр-
лаш — 538 миллион тонна;
кара металлдарың (белен) про-
калы — 79,3 миллион тонна;
кара металлдар — 14,1 миллион
тонна; демир рулазы — 184
миллион тонна; минералдык
чемиччилдиглер — 22,2 мил-
лион тонна; үшүш камгалалы-
ның химиктиг чүдүлгө — 420
мун тонна; синтетиктиг чүк
болгаш пластиктиг массалар —
3,3 миллион тонна; химиктиг
волоко болгаш хевир — 994
мун тонна; автомашиналар
дугуйлары — 46,3 миллион ке-
зек; демир кезер станоктар —
1648 миллион рубль өрткити,
оон иштинде саналга-програ-
ма баыкарлыгың станок-
тар — 419 миллион рубль, про-
грамма баыкарлыгың (үлестү-
маттыг манипуляторлар, үлестү-
пур боттары) — 7,9 мун, кез-
ек; приборлар, автоматизация
херекселери болгаш оларын
артык кезектери — 3,2 миллион
рубль өрткити; сөөк ажаар
машиналар — 7,0 мун, хөөл
ажаар машиналар — 7,6 мун;
экскаваторлар — 31,5 мун;
ышмак белеткери (колхозтар-
ның ышмак белеткери сапаса-
ка) — 210 миллион кубометр;
саазың — 4,2 миллион тонна,
цемент — 95,7 миллион тонна.

База ол ышмак: пос-тавы
аймактын бүгү хевирлери —
8,4 миллион дөрбөчүн метр;
дарыяны кызылганы — 17,4
миллион рубль; иштинки ак
болгаш алашкың кеп айма-
1,2 миллиард; хөм илде — 550
ажык миллион; эл — 7,3 мил-
лион тонна; колбаса кызыл-
гы — 2,3 миллион тонна; балык
продукцияны, балык консер-
валары-биле кады — 5,1 мил-
лиард рубль; мал үзү — 1,2
миллион тонна; сүт айма —
21,1 миллион тонна; үшүш
үзү — 1,8 миллион тонна;
кондитер кызылганы — 3,0 мил-
лион тонна; консервалар — 13,2
мун тонна; шактар — 52,3;
савалар — 652 миллион рубль;
радиотехника тургузулгалары
— 6,9 миллион, теледизор-
лар — 6,4 миллион, оон иш-
тинде көргүзгөн өңгү теле-
визорлар — 2,5 миллион; хо-
лодниктер болгаш соолук-
ажыла чорудуп турар.

ЭРЗИННИН
КОММУНИСТЕРИНИН
КОНФЕРЕНЦИЯЗЫ
Эрзин районунң партия
комиссиязы дүүн болуп
эрткен.
СЭКП Эрзин райкомунун
ажылының дугайында өткөт
илеткелди партия райкомун
ун бирги секретары А. Ц.
Монгуш мылан. СЭКП-ның
XXVI съездинин болгаш
партия ТК-ның оон дараа-
зында болган Пленумна-
рың шиптирлерин, оон бирги
беш чылдың планын оона-
ларын күстөккөн талазы-
биле районунң партия орга-
низациаларын чурттан ажи-
лының түндүгүн илеткелде
болгаш делегаттар аналгээн
база моон соңгаргы соорула-
лары толарткан.
Районунң партия организа-

циязының ревизия комиссия-
зының ажалың дугайында
илеткелди база диниаткан.
СЭКП обкомунун бирги се-
кретары Г. Ч. Ширин партия
конференциязын ажалыңа кирип,
чүдүлгө чугалаан. Эрзинниң ко-
мунисттеринин болгаш бүгү
ажылы чоннарың районун
лун экономиказы болгаш
культуразы хөгжүдөр тала-
зы-биле соорулгаларың ол
доктаган.
СЭКП райкомунун болгаш
ревизия комиссиязының чаа
составын, партияның XIX об-
ласт конференциязыңа деле-
гаттар конференция сона-
ган.

Республиканың статистика эргелелиниң бо чылдың
октябрь 18-тиң медези-биле алырга, ажалгагыларда
нүскуп дүжүт ажааттаа аданталып турар. Никитиз-
биле ажаал алыр ужуруг 151730 гектар тараа куль-
тураларының хей кезин ажаал алдынган. Он шөлдер-
ден шүптү 992076 центнер дүжүттү алган. Респу-
блика ортумаа-биле бир гектардан 7,9 центнери ажаал
алган.

Республиканың 14 районун-
дан он бирги ажаал алыр
ужуруг таразыны бүртүн-би-
ле ажаал ап, багай эвес дү-
жүттү өстүргөн. Ылангыч
Сүт-Хол район бир гектардан
14,2 центнер дүжүттү ал тур-
ган, ол район 9,8 центнерин
эзелгэп ал турар. «Мурнак»,
«СЭКП-ның XXII съезди»
аттыг, «Тыва», «Хөндөгей»,
«Найрал», Тока аттыг, «Шы-
ныл», «Тес-Хем», «Чодура»,
«Чаз орук», «Кара-Хал» со-
хозтар ортумаа-биле бир гек-
тардан чүгө 2,5—3,9 цент-
нер дүжүттү ажаал алган.

Чер ажылының агротехни-
казын сагалай, минералдык
болгаш органиктиг чемиччи-
лелерин чогутур алашала
чорутпай, чыгы болгаш күс-
кү чер алырлыгың шыл ор-
ганизаставай турганы моон
илден. Ажал-агыларын
тараажыларың кызылганы
күш-ажылының түндүгүн ай-
тыш чугула.

Бин-Хем, Каз-Хем, Эрзин
районнар дүжүт ажаалдазын
ам-даа дооспаан.
Республикада тараалал
районнарың бирээзи — Чөөн-
Хемчик бо чылдың ортумаа-
дык бир гектардан чүгө
4,4 центнер дүжүттү өстүргөн.
Өске районнарың эң-не куду

доозулган. Ортумаа-биле бир
гектардан-на 40,9 центнерин
алган. Ол дээрге эртен чыл-
дың бо үеи-биле деңизгере
11,3 центнер хөй. Барыш-
Хемчик, Сүт-Хол, Танды, То-
жу, Каз-Хем, Кызыл районнар
чүгээр, дүжүттү өстүргөн.
«Барлык» сохоз ортумаа-би-
ле бир гектардан-на 235 цент-
нер картофельди өстүрүп, өс-
ке ажал-агылардан эң-не хөй
дүжүттү ажаал алган. «Найра-
л», «Коммунизмниң херел»,
«Кара-Хал» сохозтар, дүр-
лүк, «Каз-Хал» сохозтар, 13,3
центнерин бир гектардан-на
ажаал ап, эки көргүзүлгөн
болган.
Бай-Тайга район ортумаа-
биле бир гектардан-на чүгө
9,5 центнер, Өвүр 10,8 цент-
нер, Тес-Хем 13,3 центнер, Эр-
зин 20,1 центнер дүжүттү ал,
эң-не куду түндүгүн ажал-
даан. «Хемчик», «Коммунизм-
че орук», «Искра», «Тес-Хем»,
«Кызыл», «Мөр», «Чаз
орук», «Бай-Тал», «Мурнак»
сохозтар 0,4—1,6 центнери
ажаал, конуг хирелги байла-
лы көргүскөн. «Мурнак»
сохоз ортумаа-биле бир гек-
тардан-на 40 килограмм, «Мо-
рен» 130 килограмм, «Чаз
орук» 180 килограмм карто-
фельди ажаал алган. Ол дээр-
ге эң куду көргүзүлгөн-дир.
Чайгы үеде картофельди бед-
ик дүжүдүп алыр дээш, оон
ажаалда, сугаргылазың
ажык-агыларын удузтукчу-
ларының, специалисттерин

кычкың салбааның херек-
чи ол.
Республикада ажаал алыр
ужуруг ажаал аймаа бүртүн-
биле ажааттыган. Оон база
багай эвес дүжүт ажаал ал-
дынган.
Республиканың ажал-агыла-
ры келер чылдың дүжүдү-
пүп магалдазы болуп күсүк
чур алырлыгыңың планын
40-ла медез эдугаар алырга,
44 хуу күстөккөн. План күс-
селдигине чедир ам-даа 83802
гектар чери аңдарар ужуру-
г. Улуг-Хем район планын
90,1 хуу күсүлгөн, өске райо-
нарлар мурал турар. Кызыл
район 66 хуу чедирген. Аркан
районнар планының чартын
бедик чедир күстөккөн.
Бо ажалды Бай-Тайга, Ба-
рыш-Хемчик, Чөөн-Хемчик,
Сүт-Хол, Тожу, Тес-Хем ра-
йоннар планынарың чүгө
122,9 хуу күстөккөн. Барыш-
Хемчик, Улуг-Хем, Танды,
Каз-Хем, Кызыл районнар ол
планын адык ажык күс-
сеткелгэн.
Районнарың болгаш со-
хозтарың удузтукчулары
моон түндүктерин үндүрүп,
айтылгангн негестерин эдер
талазы-биле толарга хемчег
алырың чугула.

Тувинский
районный комитет
БИБЛИОТЕКА
И. А. С. Пушкин

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ: отчёттар болгаш соңгулдалар

жонгунгунга уурткан 4 кизи
составлят звенону тургускаш-
тускай машинаны уйдуртуп
берген. Ук звенонун кезиги-
нери Кара-Даг, Кызыл-Хая
баары, Ак-Чыраа, Мугур-Ше-
гетей, Аспаты деп черлерде 14
базиниңи соңгазын шилдеп,
ништин чүгэйлап, шалалары

Забар — түртүүдүмдүм ким-
бир улетүрүлдө эң, улут бу-
буругелерини бирээзи, 24
кисилтон эң иштин чүс-чүс
мысыларын кып санында ол-
буругел кылып келген. Ол
кылып турар киктериниң бу-
гу хевирини майыктары
каттыкмышкыны билер бир
өрүндө дөйөл салган. Бу-
дүрүгелге тапшыгызы
журналист оон эгелзэн. Каш-

«Заря» бۇдурۇلгенин кол

Эртем-шинчиллел болгаш төс-свилел чорудар организация-

Керээлиг организациялар-бизе, садыг черлери-бизе кады жылдажылга эки үр-түшнел-дерни берип турар. Продукцияны шынарын экижидерин-ге утланган саналдар болгаш кумедер үк бүтүрүлгөни са-

коммунистиг күш-ажылдың
жалыпчылары, бедик мерге-
жилдиг специалистер. Киж
үрүү-ле ийн-үш холушка
мергежилди билир.

А. СУЛЬДИН,
СЭТА-ның корр.

Москва

уралыңа Н. Донгактың
санган ажилыңа, чагыкчы-
арга шак ыңдыг хаммаарыла-
гы шыныгы чугаалажы көр-
гүш, анча соолгу донгулданы
үлээткен. Амгы үеде Н. Дон-
гак ол-ла ажилында ажил-
лап турар.

КУЛЬТУРА АЖЫЛДАКЧЫЗЫНЫН АДЫН КӨДҮРӨР

Ажылдак кыдым-даа улаштууга даандырган ажил-херек дээр бектик харысалга, чүгүнд-даа мурунда калдарга оонажыры билдирер. Биздин СЭПТК-тин 1983 ч. 1-пленуму бо айттырже оңа кичээниги салган таварыла эвес. Көдүрүнчү социал-экономикалык чаартааларына бисте културалар-чарындамалары калдарымыз боттарынын ажылы-беле улу-туузу кирип келген болгон кирип-даа туралар. СССР-дин Аш-чеч програм-масын амыралга боттанды-рып, ажилы чопиарны ийе-политиктиг, мөзү-шын-ар болгон эстетиктиг кичири-лген, чорударына култура албан чөдөрлөргө калдарына улу-рөө оонажы турар.

Тес-Хем райкүссукомун култура кылдынын (эргелек-чиз А. М. Иргит) калдары-биле ажилы кыдым байдла-ла турары. Аш-чеч-Хемиян ажил-айгыларында клуб ал-бан чөдөрлөргө калдарыны ажил кыдымды. Бо айттыр-же оңа кичээниги салган таварыла эвес. Ажылдак харысалга дугайында чугаалаар болза бо алы-ның тус-тус эволюцияда че-ректин байдламын эки деп чугаалаар болзе. Уенин байд-ламы-биле алырга, кышкы беле-келди билин болур-чугуру-биле өй-шаанда бектик дең-гелге ооргандастанын тодарай. Районун култура одагалары-нын бир кол шпартарынын айттыры — одалага система-ларын байдламы. Бо чынын ра-йон төүндөн эгелеш Берт-Даг, Шуурмак дээр эске-даа чөдөрлөгө септелгелерин чорут-кулаан. Ол харын эки-дир. Бичалла-даа чоокку дүңгөр-гө чөдөр оларын доостуру узам-дыгып келген. Оң уламында култура одагалары хаагып, аңаа ажил чорудай келген. Чыргалаанды, Ак-Эрикте одала-га системалары ажилдап-даа турар болза, ол Култура ба-жындарында байдла таарымча чок, иштиги шимделе-дерлөгө, фойеде база залдарга каракка көсүк чүе чок, оң чарытар дөдөп кылып алыр дээр, кичээлээр. Чыргалаанды Култура бажынында мате-риал чок болуп турар. Шаң-чө база орайтап келген. Оңу чо-гуур үзүндө кылып ап болур арга чөдөр турган болбайн аан.

Бир-тээ Чыргалаанды дуга-йында чугаалаан болгонда мында байдламы тодарайп кы-рээ. Култура бажынынын директорунда Людмила Ду-гар-оол бир чыл хире ажил-ды берген, моон мурунда база мында элзэн каш чыл-дарда ажилдап турган. Боду тускай мергежил чок, ыңчал-за-даа кылар болза агмын-дан эки ажилдап болур, арга-лы. Чүгө бир дем, деткиче чөдөр, Совхозта чаа кел-ген парток секретары биле моон соңгары сорулга, лар дугайын чугаалашты-рыс. Совхозтун чаа уауртулга-ны култура ажилынын ула-штуун холга ап, калдар-биле ажилдап, херек болза оларын таарыштыр шилеп ап, улаш-тыр өрөдир-даа хемчелерин

алыр боор деп илереп болур. Шаң ыңчаар ажилдап болза, көдээ библиотекада база үр чылдарда ажилдап чоран, тускай ортумак эртемниг спе-циалист Тондуп Мая ажилдап берген болзай.

Берт-Дагның көдээ Култура бажыны. Калдар дугайын чугаалаар болза: оларын үр-гүлчү солуп турар. Манай ажилдап турган Доюндуп Би-че-болду бригадирдеп чо-руткандан бээр элзэн үеде бе-зин ийи кижи солукшан. Ам харын башкы эртемниг Уржа-най Биче-кысты ажилдадып каан. Коммунист кижи боду-нуң харысалгаларында бодол, Улан-Удэнин култура инсти-туудуна бот-өөрөдөлгө-биле өөрөңнү турар уран чүүл удуруткучу Товуу Саяна-биле кады ажилда бут кырына тургузар дээринге илереп удулт. Көдээ библиотекада тус-кай эртемниг специалист Араа-жы Тереймаа база катан ажилдап эгелеш. Бо специа-листтерге даянып алган, сов-хозтун партия, совет органи-зы ажилчы чопиарны ком-мунист кичиригелерин айттыр-галарын чөдөрлөгө шилтир-лээр дээр инициатив-ны холга алыр ужурут.

О. Шынааның көдээ Култура бажынынын ажилы ра-йонда дээр деп санадып тур-рар. Оон директор Чүргүй-оол Кара-кыс доктаамал ажилдап турар калдар алган. Кышкы белекелди база өй-шаанда чоруткан. Кызылдан уран чүүл учкашынде бот-өөрөдөлгө-биле өөрөңнү кирип алган. О. Шынаа көдээ Со-веттер парток-биле дөрт хары-лаң култура албан чөдөрлөргө ажилчыны сагыш салып тур-рар. Чөдөр мыңаш совхозтун нини удуруткучу ажил-агыны айттыр-галар-биле че-ректештир култура айттырып холга алган. Ол көнүгү эки-дир. Култура ажилы эки чөдөр, көрүм-чүрүм-даа, нини ажил-херектер бектик деңгелде дээрин амыралды байдлап турар.

Шуурмактын көдээ Култура бажынынын ажилын сени-дер дээр болза, аңаа ажил-лар калдарыны эки шилеп ап, быжыгларын райкүссукомун култура кылдын, Шуурмак-тын мыш белектер пунктун шилтир-лээр апаар.

Районун Култура бажы-нында специалистер четир, оң директорунда бо чынын Улан-Удэнин култура инсти-туудун дооскан Донгак Васи-лий ажилдап турар. Култура бажынында режиссер херек, моон алган көрөгө, бо албан чөдөр чөдөрлөгө ажилдап болурунчү бүгү аргалары бар. Хамык ужур инициативада, бот-харысалгалары медеп би-лиринде. Култура кылдынын талазында удуруткучу, конт-роль, дуза-деткиче негеттине-ри чугаажок. Ажылда чогоа-дычы атмосферины тургузу-п, бир демин болбо болза, херек бүтпөс. Шаң мыңаш ажилдары ботугуң негелде апарган.

Район библиотексында (ди-

ректору тускай эртемниг спе-циалист Серемаа Шойдун) он ийи кижи ажилдап турар. Чөдөр үеде мында колдууна чаа кичилер ажилдап кирген. Оларын-биле чөдөрлөгө ажилдап болур арга чөдөр бар. Эңне таарымча чок чүүл — районун урутгар библио-текасын хаагынганы, эскер чугаалаарга, оң ажилдап, бажыныны чок бооп турары. Бо чынын септелгелер чөдөр Са-магалдай ортумак шөкөл-дө өрөңнөй турган. Шөкөл-дө класс чөдөрлөгө бээр оон үндүргөн, шөкөл-дө эр-ги бажынынын одалага сис-темазын кылган, аңаа турган дээр, херек кырында ону кыл-дырар аңаа-хөргөй чөгүндан ол айттыр-гө бүтпөй барган. Бичаллаш бичиң самагалдай-жылар улу-т кичилериниң шак мындап харысалга чок чо-руундан моон алыр библио-тека чок арктарган. Район библиотексында пом бийдер пункт айткан, ол дээрге арга-чаадаа чорук шыжажыл. Бо айттыр-гө чоокку үеде болур-чөгүру-биле шилтир-лээр Тес-Хем райкүссукомун (даргыз И. У. Усупов), оң култура кылдынын негет-тин турар.

Райкүссукомун култура кылдынын эргелекчиз бо ажилында ажилда-ла үш чыл чыгай берген. Кичилер-биле ажилдап болурунчү арга-дуржулганы бар, мыңал-даа нини ажил-херекте че-пестер хөй-дир. Калдар-биле ажилды чөдөр-чөгө таарымча-лыг тургузарына совхоз ди-ректорлары, көдээ Советтер парток-биле дөрт хары-лаң култура албан чөдөрлөгө ажилчыны сагыш салып тур-рар. Чөдөр мыңаш совхозтун нини удуруткучу ажил-агыны айттыр-галар-биле че-ректештир култура айттырып холга алган. Ол көнүгү эки-дир. Култура ажилы эки чөдөр, көрүм-чүрүм-даа, нини ажил-херектер бектик деңгелде дээрин амыралды байдлап турар.

Совхозтар удуруткучулары, парток-биле, бирги элзегде көдээ Советтер куускомун култура калдарынын айт-тырыны оюн эртпей, ону пар-тийжи эзу-биле көрүп, аңаа ажилдап кичилерини шил-шип алыр чугула. Култура ажилдакчыларынын ажилы-нын чөдөрлөгө чорук оларга оран-бажыны таарыш-тыр бергенден, ажилдакчы-ларга хун бурунчү дузанын-дан хамааржыр.

Ажым-биле чугаалаарга, култура ажилдакчынын а-таларын эске специалистер ышаш бектир үеи келген. Олар дээр идеология фронт-туун дыйкычылары, эң ха-рысалгалыг калдар-дыр. Ай-тыр-гыны эске талары база бар. Култура ажилдакчы-нын а-талары аңаа боду-ла тургустуна бербес. Олар бот-тары аңаа төлөтөй болур ужурут. Ажылда бектик ха-рысалга ону тодарайр кол чүүл болур.

Б. ДИРЧИН, «Шының» корр.

БОМБҮРЗЕКТИҢ СУДАЛЫ ТАЙБЫҢ ХЕРЭЭНГЕ ШЫНЧЫ ЧОРУК

СЭПТК-ның Чингине се-кретары, СССР-инң Дээр Со-ветинң Президиумунун Дар-гыз Ю. В. Андроповтөй ме-дегел бугу делегетке кай-гамчык улу-т соуургалды болдурган. Ол медегел — кайгамчык улу-т ужу-дузалыг политиктиг документ болуп, делегетке тургустунган амы байдламы — мыңа ханымы-биле аңаа келген көргөңнү алы-буру чурттарыны политиктиг бо-жым күүне ажилдакчылары-ны чугаалаарында, парла-та органиарынын тайлбарлары-на, оңаалап медегел турар. Тайбыны быжыгларын, улустарын айыл чок чоруун болгон тайбың кады ажил-да жылгазын хандарынын хер-ээнге Совет Эвилелинң чы-гылыш чок шынчын меде-гелде база катан тодарай байдламын.

Быжык тайбыны ханды-рыны ботугу орутуу Ю. В. Андроповтөй медегелде чаа-гай скетидиг бүгү кичилерге айткан болгон адролук ба-зылты болдурубас дээр дем-и.

тарымда хүлээп көрбөй ба-рып шыдаваан.

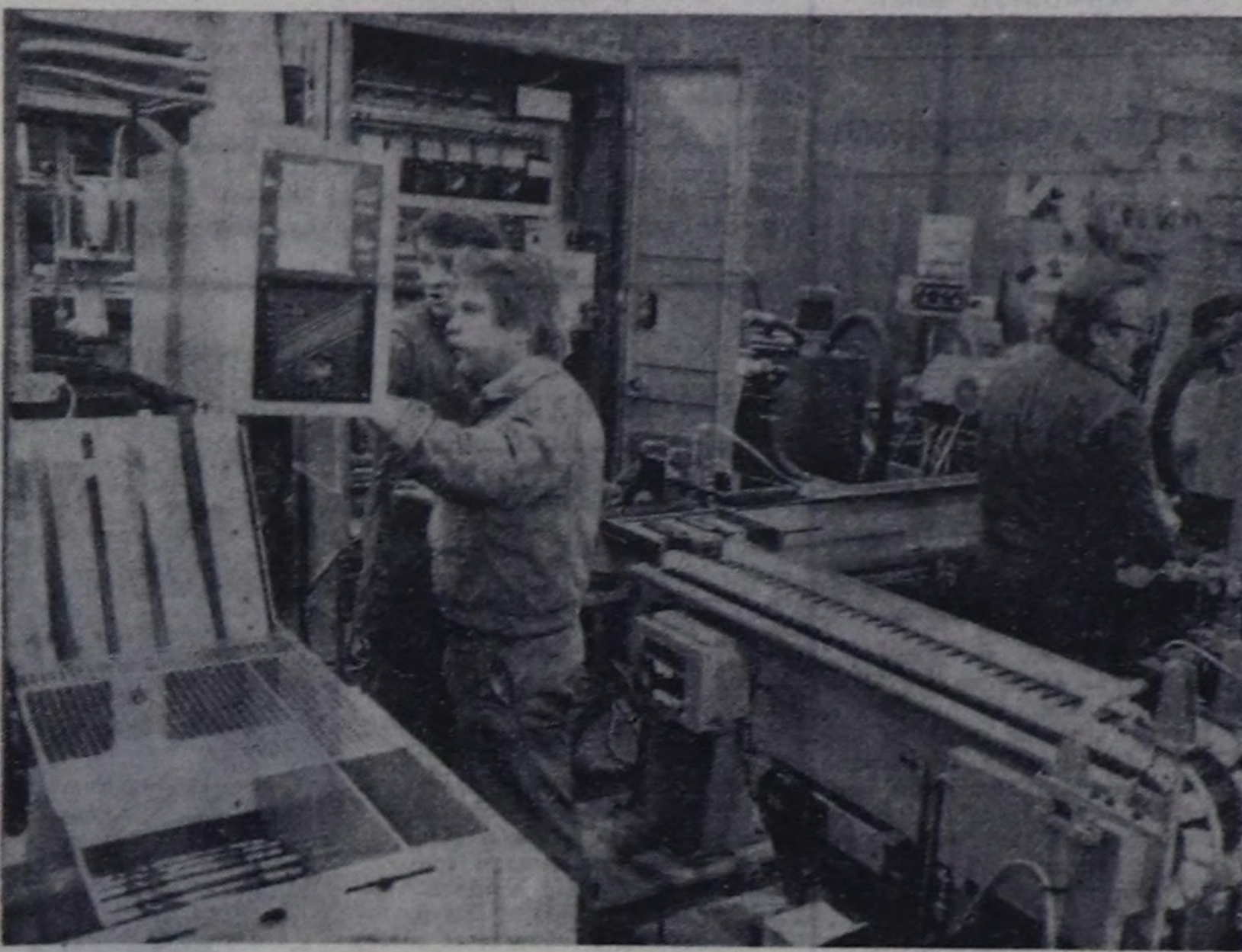
Европада болгон бүгү де-легетке дайын айымды эвэ-жидир чөдөр алымында Со-вет Эвилелинң болгон соци-алист эске-даа чурттарыны белегине база шилтир-ленин ол чурттарыны тайбың инициативалары тодарай байдлап турар деп. Венгрияны «Ма-дьяр хирал» солуну бижзэн. Социалист чурттар боттары-ның чогулгалыг саналдарына чогуур харыны бээрнн Бар-мын чүктүн күүнелеринде манай турар. АКШ болгон НАТО улустарының күзөл-соруун барымдаалавай, орту-мак иракшылдыг адролук америк ракеталарын Бармын Европанын чурттарына эске-дир тургуштуулан, Совет Эвилели-ниң болгон социалист эске-даа чурттарыны айыл чок чо-руунга дөрт кыжынышынын болура бээр болза, аңаа уду-р шилтир-ленин харым хем-челерин чылай чок алдын-чор турарына кым-даа чыг-рыныс ужурут. Америк алы-ның чурттарына айткан совет санады хүлээп алырчы. Барын чүктү ол кыйтырган. Совет санады хү-лээп алырчыдан Американын Каттышкан Штаттары болгон НАТО талазы-биле оларынң эвилелерин ойлора болза, мыңаш бажым моон соңгар адролук боо-чөдөрлөгө ула-нып эдилер бүүдүргөни че-дир апаар ийк деп. Э. Бар медегелзэн. Ортумак ирак-шылдыг америк ракетаро-лук чөдөр Бармын Германия-га болгон Бармын Европанын эске-даа чурттарына эске-дир тургуштуулан Ю. В. Андро-повтөй медегелде дөртү-биле болгон чогуур үзүндө айткан-дыр деп, Моодау профваилеринин Төп өнү-түленинң даргыз Б. Лусан-и-рэн чугаалаан. Совет Эвилели-ниң тайбыңа мыңа ленинч политиканы, тайбыңа совет кичилериниң сыныш чок чү-күлүгү ол чугула документ-де база катан байдламын.

Европада адролук боо-чө-дөрлөгө кыжыгларга, тала-зы-биле тайбың совет иници-ативаларын Германияның Фе-деративт Республикасының су-рагыл политиктиг ажилдак-чызы, Германияны социал-демократтиг партияны баш-таар черинң кижигу Э. Бар бе-зин-биле үзүлгөн. Ортумак иракшылдыг америк адролук чак ракеталарын Бар-мын Европада эске-дир негет-теринден АКШ болгон НАТО ойлора таварылгада СССР-ниң Европа кезеге кызырар бүгү ракетала-рын узууларын айт-кан совет санады хүлээп алырчы. Барын чүктү ол кыйтырган. Совет санады хү-лээп алырчыдан Американын Каттышкан Штаттары болгон НАТО талазы-биле оларынң эвилелерин ойлора болза, мыңаш бажым моон соңгар адролук боо-чөдөрлөгө ула-нып эдилер бүүдүргөни че-дир апаар ийк деп. Э. Бар медегелзэн. Ортумак ирак-шылдыг америк ракетаро-лук чөдөр Бармын Германия-га болгон Бармын Европанын эске-даа чурттарына эске-дир тургуштуулан Ю. В. Андро-повтөй медегелде дөртү-биле болгон чогуур үзүндө айткан-дыр деп, Моодау профваилеринин Төп өнү-түленинң даргыз Б. Лусан-и-рэн чугаалаан. Совет Эвилели-ниң тайбыңа мыңа ленинч политиканы, тайбыңа совет кичилериниң сыныш чок чү-күлүгү ол чугула документ-де база катан байдламын.

негеттеринге ГФР-ниң ха-маатыларының 74 узуунуң удууларын турары «Синус» деп социал шынчылдар ин-ституту дыңаткан. Бармын Германияның хөй-иштининң санал-оңалы алганынң түн-лөдөрнү эугаар мыңаш ды-намын ол институт кылган.

Америк адролук чак ракетала-рыны Бармын Европада не-геттерин тургузарын тайбы-нын херээнге өкөтөң бажым кылдыр Совет Эвилели санап турар-дыр деп, америк «Три-бун» солун бижзэн. Америк адролук ракеталарын Бармын Европанын чамдык чурттарына апарып тургузуулар болза, Варшава Керээниң кижигилерин чурттары айыл чок чоруун хаайдыр сорулга-биле чогуур хем-челерин чылай чок алыр апа-ар, Москван сагындарга-дыр деп, солун медегелзэн. Ва-шингтонун болгон НАТО-лук планнарын боттандырып де-легет байдламы улам-ла чы-дандылар болгон тайбыңа кыжынышынын текди күш-тедилер апаар ийк.

Ю. В. Андроповтөй меде-гел — Совет күүнелерин чаа-гай скетидинде, делегет байдламы экиндер дээр оңа ак скетидин чүкүлүгү то-дарай барымдаа-дыр деп, Марокконуң «Аль-Баия» солун бижзэн. Совет Эвилелинң тайбыңа мыңа политиканы күштерин дайын белекел-дерге уду-р шилтир-ленин хан-мы болуп турар деп солун айткан. (СЭТА).

Герман Демократтыг Респу-бликаның Лейпциг хоорайында станок туудуунуң үлөтүрүңү «Микроза» деп бүүдүрүлгөң болуңуң продукциянын хөй чылдарын дургузунда Совет Эвилелин чорудуп келген. Аңаа кылган чүүлдерин СССР-ниң машина туудуунуң бүүд-гелеринге калбаа-биле ажылап турар.

ЧУРУНТА: өзөң хоюглаар шууштуулга шугумун элтеп турары.

АДН—СЭТА-ның фотоу.

Х. РАМОСТУН МЕДЕГЕЛИ

МАНАГУА. (СЭТА). Санди-ножу улусу армияны раз-ведка начальниг Хулио Ра-мос чуртта шериг-политиктиг байдламы дугайында күүне чөдөрлөгө илетки кыган болгон. Гонаурастың база Коста-Риканың демократия-ны Никарагуага маалап чоруду-ру-биле хөй муң дээрбөдөр-ни «Американын Каттышкан Штаттарының амы үеде бе-леткеп турарын сойлап иле-реткен.

Никарагуаның Нува-Сего-вия, Чинандег, Мадрид бо-жон Селая департаменттери-биле кызыгараалык Гонау-растың районнарына контро-лостот 8 муң дээрбөдөр-ни меңгелдир болгон беле-кеп турарын Х. Рамос дыңа-ткан. Контролостот дээрбө-дөрлөргө Никарагуага уду-р улуг хемчээлди шаар ха-лаашкынын бо чынын ноябрыда болгон декабрыда эгелээр АКШ-тын төп раз-ведка эргелди планнап турар деп, ол медегелзэн.

ДЕМИСЕЛ ҮРГҮЛЧҮЛӨП ТУРАР

Газа чурттуг он дөрт хар-лык муноуру оолду Насер дээр. Чоокта чаа-ла ол оол школага өөрөңнү, номга хандышып, эштери-биле ойнап, сурагыл футболу болурун күзөп турган. Ам ону шуут-ла тааныр арга чок. Тарыха алысхан, ка-рактары бажым-ла көзүбөс-төн, орундан туруп шыда-вастан. Омак-сергек Насерин израиль эжелекчилер кара-ба-жыны кирип оқташ, каш-ла-хокуктун иштинде бөртө-бе-жик кижи кылды кааны ол-тур. Ол араатанын чорукту саяктын кээрге, коргунчү дү-шөр ону хиличкетип эгелээр. Харыктыр алгырбышаан, ол отуп келер.

Он дөрт харлык оол кыдым кем-херек үлгөдиг кааныл? Израиль патруль эртин бар чырдыр, ол бодуңуң эштери-биле кады школа чанынга турган. Патрульуң начальниг бол-лоп көрөгө, оолдар ону шоо-лут-ла хүлүдөлөй турар мыш-шак кылдыр сагындаган. Оолдарын доп-дораан тулуп хоругаан. «Чыскал ор-ганнастарын орадажыл турганнар» деп буруу-лугтар оларын бичин урутар. Оларын муруну-га туруп туралар-дыр дээрн амы үшүн фашистерин хөй-дир-лаа кытырдылар. Насерин болгон оон өшүктөрин, олар-га чыган турар херекти «кыл-ган бис» дийтип алыры-биле кам-хайыра чокка өттеп, эри-пен, дорамчыл турганнар. Адактын сөзүндө эриңдеш-кынде чүгө өлбөң, ишти-тынныг амытан он ады-не-зинге, хөй түңгү торгаа тө-леткеш, «дараазында мыңаш чүе кылды болза, оон артым болур» деп кыжынаш, ду-жаал бергенин.

Египетте негелде санында унуп турар «Аль-Мусаввин» бизнэин Газа чурттуг школа-гы-биле болгон бо төгү чү-гө чагыс таварылга эвес. Бизнэстун, Рамаллахтин, Джеппинин, Хан-Юнисин болгон Иордан хемия ба-

жыны эриинин газе секторунуң эске-даа хоорайларынын, чурттакчылыг суурларынын чүс-чүс шөкөлчөдөр оон-биле барык-ла дөмөй таварыл-галарын дугайын чугаалап бе-рип болуурлар. Ол деңсээр-лерде сионисттер палестинер-нин удууларыныктын от-би-ле болгон селеме-биле, каржы шамайлалды болгон олуру-п-хымышкынын аргызы-биле си-яш шаварын орадажыл тур-рарлар.

Тель-Авивтин сионист ча-гырчыларынын бодалы-биле алырга, «улуг Израиль» ча-рылбас чөдөр болгон турар ужурут эжелекчилер пале-стин чөдөрлөгө элчип чагыры-нын политиканын херек кы-рында боттандырып турар эжелекчилер ол чөдөрлөгө үн-дөзүн чурттакчыларын үндү-смырып, араб деңсээр-лери-нин демографтиг характе-рин өскөртүп, экономика-ла талазы-биле оларын Израиль-ге чагыртырын орадажыл ту-рарлар. Он дөрт харлык На-серин төртүтүнгө болгон эскер чөдөр болгон Газаның ола-ла секторунда тургуштуган байдламы чиккеке кирип бо-лур.

Шаг-шаандан тура арабтар чуртап келген ол улу-т эвэс деңсээр-лери 1948-1949 чылдар-гы араб-израиль дайының соңунда, Египеттин башкарыл-галында турган болгон 1947 чылдагы израиль агрессиянын үчүндө ону Тель-Авив эже-лер алган. Ол бичин дайындан чөп муруну талазында Рафах-тан соңу талазында Чер ор-тузу далайга чөдөр дөртөн бөш-ле километр шөйлү чо-руткан, оң калбаа чамдык чөдөрлөгө чөдөр километр че-дир турар. Бичаарга Газа сектору сыйып чурттакчылы-гы Европа чурттарынын бирэ-зинден — Голландиядан үш катан хөй чурттакчылыг.

Израиль эжелек ол сектор-нуң палестин чурттакчыла-рынга хан төгүшкүнүн, ажит-шүжүгүн болгон элүм-

Х. АСАДТЫҢ ЧУГААЗЫ

ДАМАСК. (СЭТА). Чоокку Чөдөр чүккө АКШ-тын тер-гинденин тургузарына Ва-шингтонун чагырчы бөлүк-терин чүктүп, «улуг Израиль-дө» тургузарынын сионист төлөвдөдөн деткип турар деп, Араб социалист катал тур-гузуушкун партияныкы Чин-гине секретары, Сирияны президентин Х. Асад меде-гел. АСКПТ ТК-нын плену-мунга ол чүе чугаалаан.

Американын Каттышкан Штаттарынын болгон олар-нын эвилелеринин шериг-лери Ливанын деңсээр-лери-не хиргенин-биле холбайштыр Чоокку Чөдөр чүккө байдал дыка чыдагелден деп, ол айткан. Чоокку Чөдөр чүккө

ЛИВАНДА БАЙДАЛ

БЕИРУТ. (СЭТА). Израиль-деринң эжелеп алган муруну Ливанда эңне араатанып үлгүлөдүшкүн болуп турар. 110 муң чурттакчылыг На-бия хоорай дөрт хонук ишти-де бүүдөзүлгө келген. Оң чурттакчы чөдөр эркен өскө-рөсөндө интервенцияга уду-р хөдөлүп иткен, сионисттерин кара-бажынында хоругула-ла чыдып турар бүгү ливан болгон палестин патриоттар-ны хостарын база интервен-тилерин чурттан дүргө үнү чорутурун негез. Эжелекчилер Набияга / баар оруту дуг-лапаш, аш-чөм, ижер суг болгон эм-тан чөдөрлөргө хо-ругдап каан. Набияны мун-иципалитетин башкынын медегел турарын эугаар алырга, хоорайда аш-чөм продуктуларынын курлавы-ры барык шуут тоңгенин улу-с аштап турар.

Тайбын чурттакчыларынң удууларыныктын базары-биле израиль шериг командан-ты Набияга компанан ша-гып турганнар. Оң шөдөрлө-дө болгон кудумчуларда полицияны күштүг чөдөрлөгө-н кезектерин, тажыларын база куяк транспортерлерин, бажынаар кышталарында пу-леметтерин тургузуулап, Хоорайда бүүдүргө чөдөр ажилдавастан, шөкөл-дө, ал-бан чөдөр болгон магазин-тер хаагыган. Кичилерин иштеп-сүрүп, үжөп-чидип тур-ган, интервенция 400 ажи-к кичини онза шыңгы негел-дир Асар дээр лагерде хо-ругдап каан.

Көп турар меңэ эугаар алырга, 5 муң ажи кичини хоругдаан Асарда Израиль-дик кара-бажынында үр-гүлчү хиличкетерин, ба-зыларын турар хоругдак-кан массалык-биле демисей эгелзэн.

ТАЙБЫҢ ДЭЭШ ШИМЧЭЭШКИН

БРЮССЕЛЬ. (СЭТА). Чө-дөрлөгөңнүн дүжүргө дээр шимчээшкынин негелзэн бо чылдык октябрь 24-тен эгелеп Каттышкан Нациялар Органи-зациянык болгон Тайбын-ның Бүгү-делегет чөдөрлөгөңнүн инициативанын эугаар эртин-рип турар. Оң-биле холбай-штыр Европанын айыл чок чо-руу болгон кады ажилда-жылга дээр делегет комите-динң секретариаты медегел паараан.

Тайбын дээр шимчээшкын-ге эңне идепкейлиг киржирче,

ПОРТУГАЛИЯНЫҢ БЮДЖЕДИ

ЛИССАБОН. (СЭТА). 1984 чылда күүне бюджетинин төлөвдөдөн парламентте чуга-лажыл көөрү-биле Порту-галиянын чааа кырген. Үн-дүргөдөр кедегет көүдө-дирин (дөрт үндүргөл — 30 хуу, немелде үндүргөл — ба-зырк 45 хуу) күүне бюдже-диниң төлөвдөдөн айткан. Бичаарга шериг чарыгала-ла.

Күүне бюджетинин аска-ла 172 миллиард эску-до кылдыр планнап турар. Ол чарыгдаларын дугаары-биле аштык чурттардан 98 ми-лиард эскудо чыга алыр Португалиянын чааа планнап турар.

Тайбын чурттакчыларынң удууларыныктын базары-биле израиль шериг командан-ты Набияга компанан ша-гып турганнар. Оң шөдөрлө-дө болгон кудумчуларда полицияны күштүг чөдөрлөгө-н кезектерин, тажыларын база куяк транспортерлерин, бажынаар кышталарында пу-леметтерин тургузуулап, Хоорайда бүүдүргө чөдөр ажилдавастан, шөкөл-дө, ал-бан чөдөр болгон магазин-тер хаагыган. Кичилерин иштеп-сүрүп, үжөп-чидип тур-ган, интервенция 400 ажи-к кичини онза шыңгы негел-дир Асар дээр лагерде хо-ругдап каан.

Көп турар меңэ эугаар алырга, 5 муң ажи кичини хоругдаан Асарда Израиль-дик кара-бажынында үр-гүлчү хиличкетерин, ба-зыларын турар хоругдак-кан массалык-биле демисей эгелзэн.

СӨӨЛГҮ МЕДЭЭЛЕР

МЕХИКО. (СЭТА). Грей-ландын улусу шимчээшкын партияныкы — удуулууга ча-гыл чөдөрлөгөңнүн түн-дөдөн чуртта дүжүргөңнүн байдламы тургуштуганын «Хост-тур Гренада» деп чааа ре-волюциянык иштинде Гренаданың премьер-министр Морис Бишоп бо-жон чазактын элчип каш министр-лер өлүргөн.

Бүгү эрчег-чагырған рево-люстуг чөдөрлөгө хан алган.

Чурттуң чааан дүжүргөн дугайында революстуг чөдөр-лөгөңнүн чарлаанын Грена-дын чазактын «Хост-тур Гр-нада» деп радиостанцияны да-мыткан. Гренаданын чөдөр-лөгөңнүн кол командан-ты-ны генерал Х. Остин рево-люстуг чөдөрлөгө баштап тур-рар.

Чурттуң удуруткуч ол чаа органианын составында 16 ки-жи кирген деп, радиостан-ция база дыңаткан. Чуртта хо-лудуулууга болгон күт-сөөдөн бүгү эрге-чагырганы революстуг чөдөрлөгө хан ал-ган кирген.

Гренаданын байсылыгы болгон эске-даа хоорайда-рында комедант шакың да-раазында повелестыкче че-дир күштүг кылдыр докта-дып турганнар.

Москва область. Александр Сергеевич Пушкиннин наамдары-биле холбаалыг тураскаалдыг хой черлер бистини чуртувуста бар. Улуг шүлүктүн үр эвес үеде безин барым чораан черлерини дугайында сактышкын совет кижилер буюрунун эрчим үнелиг. Волоколамск районун Ярополец суурунга Гончаровтарны — шүлүктүн кадимки ады-незини аг-бүлөсүн чурттап турган.

Кат-нези Наталья Ивановна Гончарованы аалынга Александр Сергеевич ийи

чыл улаштыр барым чораан. Емельян Пугачёвтин дугайында материалдарын чыгарып турган А. С. Пушкин шаанда Урал чоогунче аян-чорук кылган турган үезинде 1833 чылдың август 23—24 хүнеринде Ярополец суурга доктаган. 1834 чылдың октябрыда А. С. Пушкин ол суурга база катан кээп чораан.

ЧУРУКТА: Гончаровтарын Ярополец суурга турган бажым козам.

Н. АКИМОВТУН ФОТОЗУ. СЭТА-ның фотохроникасы.

Чогаалчы болгаш амыдырал

АМЫДЫРАЛДАН АЛГАН ТЕМА

Туркмен чогаалчы Клыч Кулиевтин чогаалдары-биле таанышкан кижилер ооң чогаалдарын, ааламдарын, хой тала-лыгын магадаар. Элээр каш даштыкы дилдерин ол кончуг экки билер. Иранга, Туниске, Афганистанга дипломат болуп ажаллап чораан. Эртм ажилдары дээш ол Туркмен ССР-нин Эртмнер академиязынын корреспондент-кежигүнү болган. «Кара караан», «Копет-Дагның өске талазында», «Чайртас алыр кижилер» деп ооң номнары совет номчуучуларга билдирген.

«Копет-Дагның өске талазында» деп ооң баштайгы романы мындаар тыптып келген. Ала-чурттуг Улуг дайынын чылдарында К. Кулиев Горган деп ирак хоорайга вице-консул болуп ажаллап турган. Алаа хой туркмендер турган чурттап турган Туркмен колониянын төлөөлери-биле албан айды-биле танышкан, оларнын амыдыралын ханы билген алган. Командировка соонда Түрүн чуртунга эл келгеш, көргөн чүүлдерин эл-өөрү чогаалчылар-биле чутаалашкан. Ол кончуг солун тема болган, мынчанга бижип деп сүмүткөн. Оон соонда «Копет-Дагның өске талазында» деп роман бижиттинген. Бир даштык чурт чораан соонда-ла, ийи-

бир номга ажилдаар мате-риалдарын чымы алыры ча-чыл болган. 50 чылдарын төнүзүнде 60 чылдарын эгезинде Афганистанга чорааны база анаа эртпэн. Кабулга тура, ол Фанз Мухаммед-хан-биле чоок таныжып алган. Ол Совет Россияга афган дипломатия албаныга ажаллап турган. Мухаммед-хан бодалуу Россияга чораанын, В. И. Ленин-биле ужурашканын дугайында хой солун чүүлдерин Кулиевке чутаалган берген. Афган дипломатия сактышкын мате-риалдарын үндүзүшкүн солун тема-биле ажаллап эгезин. Кабулда болгаш Совет Энделинин архивтеринде бар доку-менттерин, литератураны өөренип турган. Хой чылдары ажалын түпкүсүнде «Эмир-нин элини» деп ном көстүп келген. Ук ном орус болгаш туркмен амыдыралда чоокта чаа палаттыгын.

Романда болушкуннар совет-афган харызаалар үндүзүшкүн турган чени көргөн. 1919 чылдың чазында Совет чазак делегейде баштай чурттай курунунга бот-до-гунашканын болгаш хамма-рыс чоруун хүлээп көргөн, дипломатия харызааны тур-гускан.

Совет курунун үндүзүшкүн

чиз Чоон чүктүг чурттарын-га кайы хире хүндүлүг чора-анын буюмга көргүзөр бо-лаанын Кулиев чутаалган тур-ган. Колониялдыг дарлаалан ажилды чоннарым хостаары дээш ооң турштугу демисел, күрүселер аразында пайырал-чы харызааларын тургузар дээш чүктүг баштыкын бүтү-нүнн хүндүлүг бол-гаш ат-алдарга чедирген.

Клыч Кулиев ам афган те-ма-биле ажаллап эгезин. «Ка-булда кырында шуурган» деп үш кезектиг чогаалды би-жир бодал турар. Ук чогаал-да кол черин бистин-биле па-йыралчы чурттуг бөгүтү амыдыралы, социал-экономи-ка чуртталгалар, афган улус-тун чаа инитилел дээш деми-сел элээр.

Чогаалчы Клыч Кулиев чүг-лө төөгү теманыга бижип турар деп болавандар. Богу-нуң чангыс чер чурттугалар-ның амыдыралын, ажал-те-рээр көргүскөн ооң чогаалда, гүскен. 1919 чылдың чазында Совет чазак делегейде баштай чурттай курунунга бот-до-гунашканын болгаш хамма-рыс чоруун хүлээп көргөн, дипломатия харызааны тур-гускан.

Икар ПАСЕВЬЕВ. (ПМА).

СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ • СПОРТ •

Кызылдың бирги чери дээш пылаар маргылаанын дөрт салым тонгел чемпи-наттын доостурунга чедир хой эвес оюннар арткан.

Дөрткү салымга оон мур-янда мурнап турган В. Аса-тов биле Ч. Оюн оларнын

В. АСАТОВ — МУРНУНДА

ужуражылгазы солун, чилг бийлааче киргеш, үеини чилгирсини ужурунда Ч. Оюн уттурган.

Бирги разрядчы М. Кенин-

Ам инитилел-биле дөрт са-лым соонда В. Асатов мурнап, 4 санын алган. М. Кенин-Лопсан 3, 5, О. Донгак, Н. Куулар, Ч. Оюн олар 3-3 санын чорун турарлар.

Н. ШИШИГИН.

ААР АТЛЕТИКА

Аар атлетикага делегей болгаш Европа чемпиондалы Москвада ам ийи дугаар эр-тин турар.

«Измайлово» спорт орду-зунда октябрь 22-ден 31-ге

ААР АТЛЕТИКА

чедир болур маргылаага ба-рык 40 чурттарын эң шы-рак штангистер киржип ту-

ААР АТЛЕТИКА

рар. Бо маргылаада киржип турар шырак командалар-нын бирээзи Совет Эндели

ААР АТЛЕТИКА

болгаш Болгариянын спорт-чуларынын белеткел де-диде.

Аар атлетика Федерация-зында 60 чылды делегейниң 120 чурттары кирип турар.

Ажык чугаага хамаарыштыр

КӨРБЭЭЧЕҢНЕП ЭРТПЕЙН...

жилер коску болбайн кав-чаар. Бистид хостуг, шө-лөп амыдырал-чуртталгалы-ка оларын шалтыктым бил-дирген. Билдир чуртталга-де-миселден чер-чеге күштел-лери чулу.

Арагалар чорук ажил-ше-шинан-ла шалтыкты. Хай-шындыкты чорукчуруму, са-гыла-чурум кайда акыл, ми-ла ажил-чүрөк бүдүгүр бол-гай. Ону Ак-Туртага ыяш ажил-агый салбырнын чиг-жүндөн көрүп болур.

Коллектив алып, кварта-лын планын оонаалдым док-таамал амыр күсседип турар.

Ол — дөмнүг ажилды түңсө-лү. Күш-ажылды бижып са-гыла-чуруму-биле ол чедип алдыган. Кижиндиге ажи-лырын даштын белдэн. Ами-дыралды арыг оорун чалыр базар ыяш кижилеринде-че чок деп болур.

Ак-туртугаларын аразында чангыс чер чурттугалары-уелерин өт-бүлелер, кижилер элээр. Чижээне Дорта Монгушту ал көрүлгелер. Д. Монгуш ам пенсионер. Ол — улуг өт-бүленин ээзи. Өт-бү-ленин уругулар, оолдары ажилгы, ызымак, бече сет-килдиг кижилер кылдыр ки-

жөөттингенер. Алаа ала ки-жиниң хууда үлгери улуг болганы чутаажок.

Хай-инитилел чорук-чуру-мун үрөп, арагалар чоруп ту-рар кижилерин суурну чурт-такчылары билер, таныш бол-гай. Билдир болганда оларын чаны-биле көрбөчөчөп эртин турбай, холга ап, билдир чутаалар, амыдыралын шыг оорун чоруп катан эгидер хемчег-лери алары күзүңчиг.

К. КОМБУ.

Улуг-Хем район.

Курстрахование

АЖЫКТЫГ

Бистид республиканың чурт-такчы чонунун ортузунда а-гы үеде күрүне страховани-зисин аны-бүрү хевирлерин база непергенде алган. Ол болза, кижилерге оол-ондак-тыг таварылгалардан камга-ла-лаа азы хар харлаанын-га, өлгөнүр назм чедирген болгаш өскө-ла өөрүшкүлүг үелерге тураскааткан страхо-ваниелер, өрт, үер-чайыктын, хат-шуурган айымындал үреликчилер болгаш когарал-дар, страхованиелери болур. Оон анында, өңү-хөргөн камгалдырнын хевирлерин база бар.

Кызыл хоорайнын күрүне страхованиенин агенттели-нин хой санын ажаллаачы-лары чурттакчы чон ортузу-нга эки тура страхованиенин ажил-дузанын дугайында тайылбыр ажиллап чорудуп турар. Амы үеде оон ту-тус бригадаларын ортузунда Улуг Октябрьниң 66 чыл бо-лурун оюнга болгаш Совет Ти-яның 40 чылга уткуштур социалисттиг чырыш калбарган.

Алаа бир болгаш дөрт дугаар бригадаларын пайыралдыг коллективтери тылекчилер бо-луп, шаңаалдыг черлерин док-таамал элээр келген.

Эки тура-биле камгалалы алыры кижилерин боттары-га улаат ажилгы. Чижээ: оол азы кыс уругларга өгөдир азы 18 харлаар пазыга чедир оларнын ада-иелериниң, дөр-

гүл-торелдериниң чогуур түн-берге ажа камгалалы оларга ийик-хем азы эл-сеп салым алыры-биле чогуур ажа-то-герини чымы аларыга эл-тин. Ажаллап турар кижилер дугаар, уругларга азы дөр-гүл-торелдериниң эки тура камгалалын бухгалтерия да-чыштыр чогуур түнү ай са-нында тырттар кылдыр көрө-

лерия чырып алырга база ды-ка элтиг.

А. ДАРЖАА.

ЧУРУКТА: тылекчи брига-даларын эң белеткел кел-жигинери. Оң талазында: камгалал агенттери Н. Н. Данилова, Г. С. Мамкина, Л. А. Кучина, Г. Г. Алдеева олар.

А. МОНГУШТУН ФОТОЗУ.

ТАЙГАДА СУУР

Ырбан дугайында

ОТТУГ-ХЕМЕГЕ БОДАЛ

Шаанда эң баштай Тывага көстүп келген бичи пароход-чугашты «Оттуг-хемеге» деп шына-а адал турган-дыр ийин. Экинчи-биле эвес, а оттуг азы чыгыштың дузаны-биле ол хеме эштин турарын мынан тыва араатар болгон. Шаандагы ол «оттуг-хемеге» Улуг-Хемге үр-лаа эжиңиер. Улуг-Хемде ужурашкын, эвеси эвес моондартыг, эзереттээш эмдик аяг-дөг хем, суг траи-спортунга ыяш-ла таарымча-лыг, бообаны билдирген. Ол үеде ичин техниканың сайы-рад-шын-лаа ыяштып келген. Хемин өрү ужурун орган теплоходтун чымык сайды-ларын салонун долдур олу-рунвал пассажирлерден шази-дагы ол «оттуг-хемелер»-биле бөгүтүг теплоходтарын дейнеп, де-флеходтун элтиг, таарым-чадым магадал таалап ора-р кижилер кайда боор. Оларга бо теплоход анаа-ла хүв-бүр амыдыралын бир хээ, чаңгыт калган эдилел-биле-ле домей-ле. Чамдыктарын дымнаарга, «Чон кончуг чор-жаң моова ыянап бо» деп да-данышканында хейде-ле бай-тангылылар. Ийе, албан-ажылы-даа, амы-хуу херээ-даа далаш кижилер турар-ла ми-яны.

«Эрээ» азы тывалар «Хаяа» дээш оттуг-хем Бий-Хемин өрү, дүргө-даа эвес, оожум-даа эвес, өй-тавында эштин орган. Чайгышкан бодаларга, хем суу-шын, оон агым оожумнай берген. Пассажирлер хемин ол-бо эриктелген чараш, каас бодалдан карак салбай кай-гал чорааннар.

—Доо ол шыргай аразында буур-лаа кайган турар чала-вас деп, мурунда бир пасса-

жир чутаалай-дыр. —Ча, ча, буур маааа кайы турар. Шаанда болза турду-даа ыянап—деп, бирээш шала чөгөйүн харымлай-дыр. Хире-эни болдугар олар ачышкын кижиле таныш хире.

Ийе, буур-даа, сыны-даа бар-ла ыянап. Бойдуштук хайлары кайы үстү бээр деп. Чүгө олар дааш-шын-э-деп, ирмал дөс берген чада-вас.

Тожу—каас-чараш, байлак оран. Оон чараш болгаш ши-рин бойдуштук дугайында чута-ла хой. Ону тыва чер-нин Швейцария-лаа дээр. Хий-хой хөдөлгө Норвегия-ның арга-арыларынга-лаа де-мейдээрлер бар. Каас-чаражы-ның талазы-биле Совет Эндели-деде бирги черде турар, бой-дус чаражыны эсталоун болуп турар Селигер хөл ам ыракта калган. Тожунун чаражы дөр-нө Селигерге деп дээрин бойдус эртемденери тодарат-кап-даа дижит чүе. Ам кайы-бир булуңда каас-чараш пей-жаң көргөн кижилер «Оо, То-жу-биле домей-ле-дир» деп чутаалажыр аларга. А Тожу—дээрге чүгө бодалга домей. Оон бойдуз кататтыгынмас чараш.

Күстүг айы сентябрь бо-дун эргини бүтүн апкан. Улуг-Хем чайгызы шыкшас эвес, ий-тавында эштин орган. Чайгышкан бодаларга, хем суу-шын, оон агым оожумнай берген. Пассажирлер хемин ол-бо эриктелген чараш, каас бодалдан карак салбай кай-гал чорааннар.

—Доо ол шыргай аразында буур-лаа кайган турар чала-вас деп, мурунда бир пасса-

чалза-даа ол чүгө каас-чара-ш бойдус-биле бай байлак эвес. Оон кол-ла байлаа—кижилер. —Ол каас-чараш ораның элери. Черле мычаш оран-чурт чексе-даа чараш болза, ону элээр чурттаан кижилер чокта, ында чүү боор, ээн булуң-на

20 ЧЫЛ ЭРТКЕНДЕ

«...Тываның бир чараш бу-луң ыраккы Ырбан суурда чурттап турар бис. Бистин суурунун бедик-бедик даглар, элээр ногаан эжиңер аразын-да. Күчүлүг Емсей бистин чара чуткуушан шурал ба-дып чыдар. Бистин чериэс каас-чараш, байлак, арга-ларында кат, тоорук, ан-мен, сууларында балык-байлак хой. Түрүн суурунуска дыкка ийик бис...» Бо оларуларын Ыр-бан ортумак школынын 10-гу класзын өөреникчилер Та-ня Килина 9-ку класка өөр-енип тургаш, эштеринин му-рундан менэ биринчү чүе. Ынчан ажилым чык бол-гаш оларга аалдап чедип шы-даван мен. Ам бир чыл эрт-кенде чоруп орам бис.

Шевр чуркучунуң холу лег-гени илдең «Ырбан» деп каас-та бижип каан чараламдыг би-чир өртөл башкычтың эрик кырында болуп келди. Тепло-ход баранын көстүп кээрге, оон пассажирлер көстүп үнүп келди. Дүжөр черин бо. Чээр-би чыл мурунда бо-ла эржик кусту соок чазыс эңгелейди. Ол өдө берген, Тоора-Хем өс-күр хемелер дозун турган ийик мен. Ынчан «Репортер»-даа, фотоаппаратым-даа хал-тары база көк-моон кылдыр өдө бергенин хараалдап көрүп турган мен. Ынчан чээрби чыл

ийнаан. Оон чаражыга кым чоразылар, оон байлаан кым ажиллап камгалалар? Кижилер болбойн. Оларнын бирээштен чагаа алган мен. Чогуу-на ол чагааның нзын-би. Улуг-Хемин өрү оттуг-хеме-биле эжидирин орам бис.

мурунда мааца чаглактанар өртөл бажыкчыга-даа, те-плоход-даа чок турган. Эрик кылдымга салааларында бе-леткен каан чудуктар даглар деп оваланы берген чыкты-лар чүе. Ол чудуктар аразы-биле тайгыр малгааның эр-тин кууд, ол-бо таладан хал-бактын чораш бадар. Күс-кү чашкын каш хоңдур улаш-тыр чагаш турупканында мен чедирин каан ийи ча-гышкын бичи сарыг келбейн барган. Албан-ажылдыг, су-руга чалган чорук кижилер ол бичи сууржуга-каа чеже олу-рар боор. Ынчан ыяш белет-келер улашкын чаданын баш танышкын хемелер-биле То-ра-Хемге мен чедирин каар кылдыр чутаалажыр каан. Каш хоңук иштинде менэ өөренип калган машыкларын уругла-ры, мээң чурттап турган ба-жыкчынын ээзи херээжик-де-дир кады мен эрикче чедир үзеп келгенер. Олар дөк-ле мен-биле чарлыр хөң-чү чок турган. Оларнын эч бичен Катта мен элериң шат болган. Даг деп оваланы берген чудук кырыга олар ортугал калган. Чоруп тура оларын мен шак ыччалдыр-ла чуружа тырттыр алган мен. Ам ол чуруктар кайда боор. А мычангы бичи чүе-лөр ам та кайы хире аларган. Ынаа дүшкен пассажирлер-биле кады эрикче үнүгеш.

суурже бажыптым. Делгем узун кудумчулук, чангыс аай чагайжым туттуган бажык-чылар ажилын суурун ээр-би чыл бурунгар турган бай-далында катан дөңсөр. Шко-ла, эмисел, кулутура бажы-кын, салды, почта шупту чаа. Бистин кайы-даа суурга баар-га, школадан илден, көсүк ба-жык бар эвес. Алаа дораан чед бердим. Чапаралар коң-га чаа эткен. Улуг делгем ко-ридорун эртекш, башкылар өөреникче кичээлден үнги башкылар-биле дөңсө кирпн келдим.

—Силерин сонга өтүр көр-гөш-ле дораан билди кааптым. Урде маанан аалчыс чедип келген бо ышаккай. Кончу-ла өйүнде келген-дир силер. Ону класстары Тываның 40 чыл оюнга уткуштур тыва ли-тературалык булуңу тургу-зар дээш белеткелнип турар улус—деп, ону класстын башкысы Валентина Ивановна өөрүшкүлүг чутаалай-дыр.

Чүгө келерин дугайын баш удуз дыккызытар чүевенин, ык белеткелни алыр чүевенин — деп, ол арай хоңудай араак чутаалаарга, өөредилге эртелекчиги турар: — Белетке-лериң чүү боор, бистин өөреник-чилерис солун кижилер-биле ужуражырыга кажан-даа бе-ден, соңууградым. Харин чүгө ол класстарын эвес, 8, 9 класстарын өөреникчилерин база бо ужуражылгага кий-риштер-дир. Ур болбаанда школынын эң улуг класзын 8—10 классты өөреникчилери база башкылар долдур олур-гулапкан. Ужуражылган башкылар турган шоваалан уруг менэ чагаа бижип тур-ган Тая Килина ол болган. Ол литература, уран чүгө-лөк, ыяшты уран номчу-

гага школада анаа чедер кижилер чок деп оон башкысы Ва-лентина Ивановна-даа, органи-затчы башкы Сталина Василь-евна-даа менэ чутаалаан чүе-ле. Ол уруг, шынап-ла, шүлүк номчурунга дуулу-лаа мастер. Ол «Төрөн черим», «Москва» деп шүлүктүрн дыкка-ла эки номчулду.

Анык ырбанчылар-биле ба-йыралын чоруп тура, чээрби чыл мурунда мааца чораш тырттырганын чудуктар кы-рында олуруп калган бичи уругларын чурун көргүстүм. Ында таныш кижилер бар бе дээрзин айтырарым. Уруглар чурукту тоотал көрө берди-лер. Танып маанар.

—Бо Катя Кухтина-ла-дыр. Ол мия мында школа чанын-да чаа бажыкче кожуп тур, бээр кый деп келди. Ша-даа бир уруг манатты. Ша-даа чедип келген ажилын деп кел-сеп анык уругун элериң келди-лер. Ону дораан танып ка-дым. Катя болун база чурук-тап танып каан. Ынчан ол беш харлыг турган. Ам чээрби беш харлыг. Ийи уругтар. Алаа мууриакчы тракторист. Бола харылаа ажаллаачыны.

—Бис чаа бажыкче кожуп тур бис. Далаш эвес болуп парза, кирер чүевенин—деп, Катя хоңудай араак чутаалай-дыр. Шаанда оон «Жура-нал» утгам менэ чараш чу-руктарлыг журнал эхел бээр деп эштерине мактанганым сактып келдим. Чараш чурук-тарлыг журиал эхелбөөн бо-лганмыда, анаа шүлүктүрн бичи номун сундум. Оон өө-рөзүн аажок.

—Суурун-биле кады сен база өзүп келген-дир сен, Ка-те— даним.

(Улачыкчы).

Е. ТАНОВА.

ТЕАТР

Чоокку хүнерде бистин республикаже эстрада коллек-тивтери, ийи-чангыс күсүдиг-чилерин концерт бөлүктери аалдап келир.

Октябрь 21-ден 24-ке чедир Башкырияның куруненин хор капеллазының концерти болур.

Программалда орус болгаш даштык классиканың совет композиторларын чогаалдары кирген. Ол-ла хүнерде уран чүгө хандыкчылар РСФСР-ниң алдарлыг артизи Аркадий Талмазовтун күсүс-дес-биле бурунгу орус ро-манстарын, делегей улустары-нын ырыларын, орус болгаш даштык композиторларын операларында арияларын дымнаарлар. Фортепиано күс-дес-биле — Маргарита Сте-бакова.

Найысылалдыг чурттакчы-лары фортепиано музыкалы-ны концерти көөрлер. Күү-селде — Армян ССР-ниң улустун артизи, делегей кон-курстарынын лауреады, про-фессор Юрий Айрапетян. Концерттин программасында Моцарттын, Бетховенниң, Брамстын, Дебюссиның, Про-кофьевтиң чогаалдары кирген. 28—30-ле силерин концерт көөрүне чалап тур бис, эр-гин кымычылар.

Тываның күрүне филармо-ниязын коллективтери рес-публиканың районнарына үнүшкүнү кылдыр.

Ырмын болгаш танышкын «Саян» ансамбль, «Чалым на-зын» эстрада-парк бөлүгү ки-лдерин иштериниң оюнуу коргусар. ОНААРАК бөлүгү Красноярск крайже гастроли-даар. Лекторийн бөлүк Кы-зыл хоорайга ажилдаар.

Мындыг база богулаар МАШИНА ИШТИНДЕ А Д Ы Г

Пеш тооруу белеткээр В. Лапшин «Москвичин» орук хажымынга озаалаш черге тургузуп кааш, а болу тооруктап чоруп каан. Хоңдур чорааш, эртенде чедип көр-гөш, тайга ээзи — адыг авто-мобиле кирген барганын эскер-ип каан. Шаа хагган сонга шилин, та катчан чүе, кууд бадырпакш, эжик ажит-каш, машинанын салонуңче кире берген. Машина иштинге чыткан аш-чемин күжүр ма-жаалай амдананып чоолал алган.

Дартамында хүн, хүлбүс ат-кан черинден хүнүң аңаар дээш шыкшас, азы «Москвич» база катан чедип кел-ген. Ынчан кижилер оңу ма-шина иштинге манан орган-нар. Агаарже каш улаа хей даштыгылаптарга, «Талаан аалчы» кортканында аргак мепшегини кире берген. Оон соонда ол-ла олаңа келбээ.

А. ШУМОВ.

Гурочанск район, Даг-Лат автономнуг областы.

ОКТАБРЬ 24

БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДА

8.00 — «У